

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

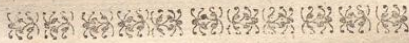
Homilia XXII. Habita ad populum in basilica beati Ioannis, quæ appellatur
Constantiniana, Sabbato post Pascha.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

Lectio sancti Evangelij secundum Joannem.

Cap. 20:

IN illo tempore: *Vna sabbati Maria Magdalene venit manè, cum adhuc tenebræ essent, ad monumentum, & vidit lapidem sublatum à monumento. Cucurrit ergo & venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum quem diligebat Iesus, & dixit eis: Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergo Petrus & ille alius discipulus, & venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul: & ille alius discipulus præcucurrit citius Petro, & venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset, vidit linteamina posita: non tamen introiit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, & introiit in monumentum. Et vidit linteamina posita, & sudarium quod fuerat super caput ejus, non cum linteaminibus positum, sed separatim involutum in unum locum. Tunc ergo introiit & ille discipulus qui venerat prior ad monumentum, & vidit, & credidit. Nondum enim sciebant scripturas: quia oporteret eum à mortuis resurgere.*

HOMILIA XXII.

* *al. Salvatoris*

Habita ad populum in basilica beati Joannis, quæ appellatur Constantiniana, Sabbato post Pascha.

FRACTUS longâ molestiâ stomachus, diu me charitati vestræ de lectione Evangelicæ expositione loqui prohibuit. Vox namque ipsa à clamoris virtute succumbit: & quia à multis audiri non valeo, loqui, fateor, inter multos erubescio. Sed hanc in me verecundiam & ipse reprehendo. Quid enim? Nunquid si multis prodesse nequeo, nec paucis curabo? Et si ex messe portare manipulos multos non possum, nunquidnam debeo ad arcam vacuus redire? Quamvis enim quantos debeo ferre non valeo, certè vel paucos, certè vel duos, certè vel unum feram. Habet namque ipsa infirmitatis intentio mercedis suæ certitudinem: quia supernus arbiter nocet, etsi pondus considerat in retributione, tamen vires pensat in pondere.

Lectio sancti Evangelij, quam modò, fratres, audistis, valde in superficie historica est aperta, sed ejus nobis sunt mysteria sub brevitate requirenda. [*Maria Magdalene cum adhuc tenebræ essent, venit ad monumentum.*] Juxta historiam notatur hora: juxta intellectum verò mysticum requirentis signatur intelligentia. Maria etenim auctorem omnium, quem carne viderat mortuum, quærebat in monumento: & quia hunc minimè invenit, furatum credidit. Adhuc ergo erant tenebræ quum venit ad monumentum. Cucurrit citius, discipulisque nunciavit. Sed illi præ ceteris cucurrerunt, qui præ ceteris amaverunt, videlicet Petrus & Joannes. [*Currebant autem duo simul, sed Joannes præcucurrit citius Petro, & venit prior ad monumentum, & ingredi non præsumpsit.*] Venit verò posterior Petrus, & intravit. Quid fratres, quid cursus iste significat? Nunquid hæc tam subtilis Evangelicæ descriptio à mysteriis vacare credenda est? Minimè. Neque enim se Joannes & præille & non intrasse diceret,

A si in ipsa sua trepidatione mysterium defuisse credidisset. Quid ergo per Joannem nisi synagoga; quid per Petrum nisi Ecclesia designatur? Nec mirum esse videatur quòd per juniorem synagoga, per seniore verò Ecclesia signari perhibetur: quia etsi ad Dei cultum prior est synagoga quàm Ecclesia Gentium, ad usum tamen sæculi prior est multitudo Gentium, quàm synagoga, Paulo attestante, qui ait: *Quia non prius quod spiritale est, sed quod animale.* Per seniore ergo Petrum significatur ecclesia Gentium: per juniorem verò Joannem synagoga Judæorum. Cucurrerunt ambo simul: quia ab ortus sui tempore usque ad occasum, pari & communi via, etsi non pari & communi sensu, Gentilitas cum synagoga cucurrit. Venit synagoga prior ad monumentum, sed minimè intravit: quia legis quidem mandata percepit, prophetias de incarnatione ac passione Dominica audivit, sed credere in mortuum noluit. Vidit enim Joannes posita linteamina, non tamen introiit: quia videlicet synagoga & scripturæ sacræ sacramenta cognovit, & tamen ad fidem passionis Dominicæ credendo intrare distulit. Quem diu longèque prophetavit, præsentem vidit, & recipere renuit: hominem esse desepxit, Deum carne mortalem factum credere noluit. Quid ergo est, nisi quia & citius cucurrit, & tamen ante monumentum vacua stetit: [*Venit autem Simon Petrus sequens eum, & introiit in monumentum.*] quia secuta posterior ecclesia Gentium, mediatorem Dei & hominum hominem Jesum Christum & cognovit carne mortuum, & viventem credidit Deum.

C [*Vidit linteamina posita, & sudarium quod fuerat super caput ejus, non cum linteaminibus positum, sed separatim involutum in unum locum.*] Quid esse, fratres, credimus, quòd sudarium capitis Domini cum linteaminibus non invenitur in monumento, nisi quia Paulo attestante, caput Christi Deus, & divinitatis incomprehensibilia sacramenta ab infirmitatis nostræ cognitione disjuncta sunt, ejusque potentia creaturæ transcendit naturam? Et norandum quòd non solum separatim, sed & involutum inveniri dicitur. Linteum quippe quod involuitur, ejus nec initium nec finis aspicitur. Rectè ergo sudarium capitis involutum inventum est: quia celsitudo divinitatis nec cæpit esse, nec desinit: nec per initium nascitur, nec termino coangustatur. Bene autem additur: [*In unum locum;*] quia in scissura mentium Deus non est. Deus quippe in unitate est, & illi ejus habere gratiam merentur, qui se ab invicem per sectarum scandala non dividunt. Sed quia solet per sudarium, laborantium sudor detergi, potest etiam sudarii nomine exprimi labor Dei: qui in se quidem semper quietus atque incommutabilis permanet, sed tamen laborare se denunciat, cum duras hominum pravitates portat. Unde & per Prophetam dicit: *Laboravi sustinens.* Deus autem apparuit in carne, laboravit ex nostra infirmitate. Quem laborem passionis ejus dum increduli viderunt, eum venerari noluerunt. Quem enim viderant carne mortalem, designati sunt credere immortalem esse divinitate. Unde etiam Hieremias ait: *Reddes eis vicem Domine: juxta opera manuum suarum: dabis eis scutum cordis laborem tuum.* Ne enim prædicationis spicula eorum corda penetrarent, dum passionis ejus laborem designati sunt, quasi eundem laborem illius pro scuto tenuerunt, ut eò ad se transire ejus verba non permitterent, quòd eum laborare usque ad mortem viderunt. Quid autem nos nisi nostri capitis, id est, Dei membra sumus? Per linteamina itaque corporis, laborum ligamenta signantur, quæ nunc electos omnes, id est, ejus membra confringunt. Sudarium ergo quod super caput ejus fuerat, scorsum invenitur: quia ipsa Redemptoris nostri passio longè à nostra passione disjuncta est: quoniam ipse sine culpa pertulit, quod

* *recipere deest in quibus MSS.*

1 *Cor. 11.*

Hier. 6. b

Tbren. 3. g

* *al. viderent*

Rom. 11. d

nos cum culpa toleramus. Ipse sponte morti succumbere voluit, ad quam nos venimus inviti. Sequitur: [*Tunc ergo introivit & ille discipulus qui venerat prior ad monumentum.*] Postquam intravit Petrus, ingressus est & Joannes. Posterior intravit, qui prior venerat. Notandum fratres est, quod in fine mundi ad Redemptoris fidem etiam Judæa colligetur, Paulo attestante qui ait: *Donec plenitudo gentium intraret, & sic omnis Israel salvus fiet.* [*Et vidit & credidit.*] Quid fratres, quid estimandus est credidisse? Nunquid quia Dominus resurrexerat, quem quærebat? Non utique: quia adhuc tenebræ erant ad monumentum, & subjuncta quoque verba contradicunt, cum dicitur: [*Non enim sciebant scripturas, quia oporteret eum a mortuis resurgere.*] Quid ergo vidit, & quid credidit? Vidit linteamina posita, & credidit quod mulier dixerat, de monumento Dominum fuisse sublatum. Qua in re divinæ dispensationis magnitudo pensanda est: quod discipulorum corda & accenduntur ut quærant, & differuntur ne inveniant: quatenus infirmitas animi ipso suo mæore cruciata, & purgatio ad inveniendum fiat, & tanto validius teneat cum invenerit, quanto tardius invenerit quod quærebat.

Hæc sub brevitate, fratres charissimi, de Evangelica lectione transcurramus: nunc restat, ut de ipsa tantæ solemnitatis nobilitate aliquid loquamur. Hanc enim rectè nobilitatem solemnitatis dicam; quia solemnitates ceteras antecedit. Sicut enim in sacro eloquio, Sancta sanctorum, vel Cantica canticorum, pro sui magnitudine dicuntur: ita hæc festivitas rectè dici potest solemnitas solemnitatum. Ex hac quippe solemnitate exemplum nobis resurrectionis datum est, spes cælestis patriæ aperta, & facta superni regni jam præsumptibilis gloria. Per hanc electi, qui quamvis in tranquillitatis sinu, tamen apud inferni claustra tenebantur, ad paradisi amœna reducti sunt. Quod ante passionem dixit, in resurrectione sua Dominus implevit: *Si exaltatus fuero, inquit, à terra, omnia traham ad me.* Omnia etenim traxit, qui de electis suis apud inferos nullum reliquit. Omnia abstulit, utique electa. Neque etenim infideles quosque, & pro suis criminibus æternis suppliciis deditos, ad veniam Dominus resurgendo reparavit; sed illos ex inferni claustris rapuit, quos suos in fide & actibus recognovit. Unde rectè etiam per Osee dicit: *Ero mors tua, o mors: ero morsus tuus inferne.* Id namque quod occidimus, agimus ut penitus non sit. Ex eo etenim quod mordemus, partem abstrahimus, partemque relinquimus. Quia ergo in electis suis funditus occidit mortem, mors mortis extitit. Quia verò ex inferno partem abstulit, & partem reliquit, non occidit funditus, sed momordit infernum. Ait ergo: *Ero mors tua, o mors.* Ac si aperit dicat: Quia in electis meis te funditus perimo, ero mors tua: ero morsus tuus inferne, quia sublatis eis, te ex parte transigo. Quæ est ergo ista solemnitas, quæ inferni claustra destruxit, & januas nobis regni cælestis aperuit? Inquiramus subtilius nomen ejus. Requiritur egregius prædicator. Videamus quid de ejus estimatione denunciet. Ait enim: *Etenim pascha nostrum immolatus est Christus.* Si ergo pascha Christus, pensandum nobis est quid de pascha lex loquitur: ut indagemus subtilius an de Christo dicta videantur. Moyses quippe ait: *Sument de sanguine agni, ac ponent super utrumque postem, & in superliminaribus domorum in quibus comedent illum: & edent carnes nocte illa assas igni, & azymos panes cum lactucis agrestibus.* Non comedetis ex eo crudum quid, nec coctum aqua, sed assum tantum igni. Caput cum pedibus ejus & intestinis vorabit, nec remanebit ex eo quidquam usque mane. Si quid residuum fuerit, igne comburentis. Ubi & additur: *Sic autem come-*

S. Aug. sermo 157. de temp.

Joan. 12. e

Osee 13. e

1. Cor. 5. c

Exod. 12. b
Par. in Exo.
p. 18.

edent carnes nocte illa assas igni. In nocte quippe agnum comedimus; quia in sacramento modo Dominicum corpus accipimus, quando adhuc adinvicem nostras conscientias non videmus. Quæ tamen carnes igni assandæ sunt: quia nimirum dissolvit ignis carnes, quas aqua coxerit: quas verò ignis sine aqua excoquit, roborat. Carnes itaque agni nostri ignis excoxit, quia eum ipsa vis passionis illius ad resurrectionem valentior reddidit, atque ad incorruptionem roboravit. Qui enim ex morte convaluit, videlicet carnes illius ab igne duruerunt. Unde etiam per Psalmistam dicit: *Exaruit velut testa virtus mea.* Quid namque est testa ante ignem, nisi molle lutum? Sed ei ex igne agitur ut solidetur. Virtus ergo humanitatis ejus velut testa exaruit; quia ab igne passionis ad virtutem incorruptionis crevit. Sed sola Redemptoris nostri percepta sacramenta ad veram solemnitatem mentis non sufficiunt, nisi eis quoque & bona opera jungantur. Quid enim prodest corpus & sanguinem illius ore percipere, & ei perveris moribus contraire? Unde bene adhuc ad comedendum subditur: *Et azymos panes cum lactucis agrestibus.* Panes quippe sine fermento comedit, qui recta opera sine corruptione vanæ gloriæ exercet, qui mandata misericordiæ sine admixtione peccati exhibet: ne perveris diapiat, quod quasi rectè dispensat. Hoc quoque peccati fermentum bonæ suæ actioni miscuerant, quibus Propheta voce per increpationem Dominus dicebat: *Venite ad Bethel, & impiè agite.* Atque post pauca: *Et sacrificiate de fermentato laudem.* De fermentato namque laudem immolat, qui Deo sacrificium de rapina parat. Lactuca verò agrestes valde amaræ sunt. Carnes ergo agni cum lactucis agrestibus sunt edendæ, ut cum corpus Redemptoris accipimus, nos pro peccatis nostris in fletibus affligamus, quatenus ipsa amaritudo penitentiae abstergat à mentis stomacho perveris humorem vitæ. Ubi & subditur: *Non comedetis ex eo crudum quid, nec coctum aqua.* Ecce jam nos ipsa verba historiarum ab intellectu historico repellunt. Nunquid fratres charissimi, Israeliticus ille populus in Ægypto constitutus, comedere agnum crudum conlucverat, ut ei lex dicat: *Non comedetis ex eo crudum quid?* Ubi & additur: *Nec coctum aqua.* Sed quid aqua, nisi humanam scientiam designat, juxta hoc quod per Salomonem sub hæreticorum voce dicitur: *Aqua furtiva dulciores sunt.* Quid cruda agni carnes, nisi inconsideratam ac sine reverentia cogi-

A deis illum. Renes vestros accingetis, & calcamenta habebitis in pedibus vestris, torquentes baculos in manibus, & comedetis festinantes. Quæ videlicet cuncta magnam nobis edificationem pariunt, si fuerint mystica interpretatione discussa. * Quid bibendo didicistis? Qui sanguis per utrumque postem ponitur, quando non solum ore corporis, sed etiam ore cordis hauritur. In utroque etenim posse sanguis agni est positus, quando sacramentum passionis illius cum ore ad redemptionem sumitur, ad imitationem quoque intenta mente cogitatur. Nam qui sic Redemptoris sui sanguinem accipit, ut imitari passionem illius necdum velit, in uno poste sanguinem posuit, qui etiam insuper liminaribus domorum ponendus est. Quid enim spiritaliter domos, nisi mentes nostras accipimus, in quibus per cogitationem inhabitamus? Cujus domus saperliminare est ipsa intentio, quæ præminet actioni. Qui ergo intentionem cogitationis suæ ad imitationem Dominicæ passionis dirigit, in saperliminari domus, agni sanguinem ponit. Vel certe domus nostræ, ipsa sunt corpora, in quibus quoadque vivimus habitamus. Et in saperliminari domus agni sanguinem ponimus; quia crucem passionis illius in fronte portamus. De quo adhuc agno subditur: *Et edent carnes nocte illa assas igni.* In nocte quippe agnum comedimus; quia in sacramento modo Dominicum corpus accipimus, quando adhuc adinvicem nostras conscientias non videmus. Quæ tamen carnes igni assandæ sunt: quia nimirum dissolvit ignis carnes, quas aqua coxerit: quas verò ignis sine aqua excoquit, roborat. Carnes itaque agni nostri ignis excoxit, quia eum ipsa vis passionis illius ad resurrectionem valentior reddidit, atque ad incorruptionem roboravit. Qui enim ex morte convaluit, videlicet carnes illius ab igne duruerunt. Unde etiam per Psalmistam dicit: *Exaruit velut testa virtus mea.* Quid namque est testa ante ignem, nisi molle lutum? Sed ei ex igne agitur ut solidetur. Virtus ergo humanitatis ejus velut testa exaruit; quia ab igne passionis ad virtutem incorruptionis crevit. Sed sola Redemptoris nostri percepta sacramenta ad veram solemnitatem mentis non sufficiunt, nisi eis quoque & bona opera jungantur. Quid enim prodest corpus & sanguinem illius ore percipere, & ei perveris moribus contraire? Unde bene adhuc ad comedendum subditur: *Et azymos panes cum lactucis agrestibus.* Panes quippe sine fermento comedit, qui recta opera sine corruptione vanæ gloriæ exercet, qui mandata misericordiæ sine admixtione peccati exhibet: ne perveris diapiat, quod quasi rectè dispensat. Hoc quoque peccati fermentum bonæ suæ actioni miscuerant, quibus Propheta voce per increpationem Dominus dicebat: *Venite ad Bethel, & impiè agite.* Atque post pauca: *Et sacrificiate de fermentato laudem.* De fermentato namque laudem immolat, qui Deo sacrificium de rapina parat. Lactuca verò agrestes valde amaræ sunt. Carnes ergo agni cum lactucis agrestibus sunt edendæ, ut cum corpus Redemptoris accipimus, nos pro peccatis nostris in fletibus affligamus, quatenus ipsa amaritudo penitentiae abstergat à mentis stomacho perveris humorem vitæ. Ubi & subditur: *Non comedetis ex eo crudum quid, nec coctum aqua.* Ecce jam nos ipsa verba historiarum ab intellectu historico repellunt. Nunquid fratres charissimi, Israeliticus ille populus in Ægypto constitutus, comedere agnum crudum conlucverat, ut ei lex dicat: *Non comedetis ex eo crudum quid?* Ubi & additur: *Nec coctum aqua.* Sed quid aqua, nisi humanam scientiam designat, juxta hoc quod per Salomonem sub hæreticorum voce dicitur: *Aqua furtiva dulciores sunt.* Quid cruda agni carnes, nisi inconsideratam ac sine reverentia cogi-

* Quis De confessor. dist. 2. c. 77. Quid sic sanguis.

Exod. 12.

Psal. 21. d
Idem lib. 3.
Mor. c. 14.

Exod. 12.

Amos 4. a
Idem.

Exod. 12.

Prov. 9. d

cogi-

cogitationis relictam illius humanitatem significant? A Omne enim quod subtiliter cogitamus, quasi mente coquimus. Sed agni caro nec cruda edenda est, nec aqua cocta: quia Redemptor noster nec purus homo estimandus est, neque per humanam sapientiam, qualiter incarnari Deus potuit, cogitandus. Omnis enim qui Redemptorem nostrum purum hominem credit, quid iste aliud quam agni carnes crudas comedit, quas videlicet coquere per divinitatis ejus intelligentiam noluit? Omnis verò qui incarnationis ejus mysteria juxta humanam sapientiam discutere conatur, carnes agni aqua vult coquere, id est, dispensationis ejus mysterium per dissolutam vult scientiam penetrare. Qui ergo Paschalis gaudij solemnitatem celebrare desiderat, agnum nec aqua coquat, nec crudum comedit: ut neque per humanam sapientiam, profunditatem illius incarnationis penetrare appetat, neque in eum tanquam in hominem purum credat: sed assas igni carnes comedit, ut dispensari omnia per sancti Spiritus potentiam sciat. De quo adhuc rectè subjungitur: *Caput cum pedibus & intestinis vorabitis*: quia Redemptor noster est & o, Deus videlicet ante secula, & homo in fine seculorum. Et sicut jam prædiximus, fratres, Paulo attestante didicimus, quòd *caput Christi Deus est*. Caput ergo agni vorare, est divinitatem illius fide percipere. Pedes verò agni vorare, est vestigia humanitatis ejus amando & imitando perquirere. Quid verò sunt intestina, nisi verborum illius occulta & mystica mandata? Quæ tunc voramus, cum verba vitæ cum aviditate sumimus. C In quo devoracionis verbo quid aliud quam pigritiæ nostræ torpor reprehenditur? Qui ejus verba ac mysteria & per nosmetipsos non requirimus, & dicta ab aliis audimus inviti. *Non remanebit ex eo quidquam usque ad manè*: quia ejus dicta magna sunt sollicitudine discutienda, quatenus priusquam dies resurrectionis appareat, in hac præsentis vitæ nocte omnia illius mandata intelligendo & operando penetrentur. Sed quia valde difficile est, ut omne sacrum eloquium possit intelligi, & omne ejus mysterium penetrari, rectè subjungitur: *Si quid autem remanserit, igne comburetis*. Quod ex agno remanet, igne comburimus, quando hoc quod de mysterio incarnationis ejus intelligere & penetrare non possumus, potestati sancti Spiritus humiliter referimus: ut non superbè quis audeat vel contemnere, vel denunciare quod non intelligit: sed hoc igni tradit, quum sancto Spiritui reservat. Quia igitur qualiter edendum sit pascha cognovimus, nunc à qualibus edi debeat, agnoscamus. Sequitur: *Sic autem comedetis illum. Renes vestros accingetis*. Quid in renibus, nisi delectatio carnis accipitur? Unde & Psalmista postulat, dicens: *Vre renes meos*. Si enim voluptatem libidinis in renibus esse nesciret, eos viri minimè petisset. Unde quia potestas diaboli in humano genere maximè per luxuriam prævaluit, de illo voce Dominica dicitur: *Potestas ejus in lumbis ejus*. Qui ergo pascha comedit, habere renes accinctos debet: ut qui solemnitatem resurrectionis atque incorruptionis agit, corruptioni jam per vitia nulla subiaceat, voluptates edomet, carnem à luxuria restringat. Neque enim cognovit quæ sit solemnitas incorruptionis, qui adhuc per incontinentiam corruptioni subiacet. Hæc quibusdam dura sunt, sed angusta porta est, quæ ducit ad vitam. Et habemus jam multa exempla continentium. Unde & bene adhuc subditur: *Calceamenta habebitis in pedibus*. Quid sunt etenim pedes nostri, nisi opera? Quid verò calceamenta, nisi pelles mortuorum animalium? Calceamenta autem pedes muniunt. Quæ verò sunt mortua animalia, ex quorum pellibus nostri muniuntur pedes, nisi antiqui patres, qui nos ad æternam patriam præcesserunt? Quorum dum exempla conspi-

S. Greg. Tom. I.

imus, nostri operis pedes munimus. Calceamenta ergo in pedibus habere, est mortuorum vitam conspicere, & nostra vestigia à peccati vulnere custodire. *Tenentes baculos in manibus*. Quid lex per baculum, nisi pastoralem custodiam designat? Et notandum, quòd prius præcipimur renes accingere, postmodum baculos tenere: quia illi debent curam pastoralem suscipere, qui jam in suo corpore sciunt fluxa luxuriæ edomare: ut cum aliis fortia prædicant, ipsi desiderijs mollibus enerviter non succumbant. Bene autem subditur: *Et comedetis festinantes*. *Notate, charissimi fratres, notate quod dicitur, festinantes*. Mandata Dei, mysteria Redemptoris, celestis patriæ gaudia, cum festinatione cognoscite, & præcepta vitæ cum festinatione implere curate. Quia enim adhuc hodie licet bene agere, scimus: utrum cras liceat, ignoramus. Festinantes ergo pascha comedite, id est, ad solemnitatem patriæ celestis anhelate. Nemo in hujus vitæ itinere torpeat, ne in patria locum perdat. Nemo moras ad appetenda studia innectat, sed cæpta perficiat, ne minimè liceat implere quod inchoat. Si ad amorem Dei pigri non sumus, adjuvat ipse quem amamus, Jesus Christus Dominus noster: qui vivit & regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum, Amen.

Lectio sancti Evangelij secundum Lucam.

IN illo tempore: Duo ex discipulis Iesu *cap. 24. b*
 ibant ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Hierusalem, nomine Emmaüs, & ipsi loquebantur adinvicem de his omnibus quæ acciderant. Et factum est, dum fabularentur, & secum quærerent, & ipse Iesus appropinquans, ibat cum illis. Oculi autem illorum tenebantur, ne cum agnoscerent. Et ait ad illos: *Qui sunt hi sermões, quos conferitis adinvicem ambulantes, & estis tristes?* Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei: *Tu solus peregrinus es in Hierusalem, & non cognovisti quæ facta sunt in illa his diebus?* Quibus ille dixit: *Quæ?* Et dixerunt: *De Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere & sermone coram Deo & omni populo. Et quomodo tradiderunt eum summi sacerdotes & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus, quia ipse esset redempturus Israël. Et nunc super hæc omnia, tertia dies est hodie quòd hæc facta sunt. Sed & mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum: & non invento corpore ejus, venerunt dicentes se etiam visionem Angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, & ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non invenerunt. Et ipse dixit ad illos: *O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt Prophete! Nonne hæc oportuit pati Christum, & intrare in gloriam suam? Et incipiens à Moysè, & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis, quæ de ipso erant. Et appropinquaverunt castello, quò ibant. Et ipse fixit se longius ire. Et coegerunt illum, dicentes: Mane**

XXX